

[Birgitte Husmark]

Også internationalt har Danmark og Grønland benyttet FN-året til at gøre opmærksom på dette: i FN's generalforsamling, på menneskerettighedsdagen den 10. december sidste år, på FN's verdenskonference om menneskerettigheder i Wien og i FN's arbejdsgruppe vedrørende oprindelige folk.

I disse sammenhænge er retten til selvbestemmelse over egne anliggender blevet understreget som den ubetingede forudsætning for, at FN's menneskerettigheder kan få gyldighed for oprindelige folk.

Det er SF helt enig i. Det er derfor vigtigt at forsøge at udarbejde modeller for, hvordan det er muligt at etablere selvbestemmelse for et eller flere oprindelige folk i forhold til »moderstaten«.

Den canadiske nunavutaføtelse, der blev indgået sidste år, er et skridt i den rigtige retning. Ligeledes er det glædeligt, at også Sverige efterhånden – nu i år – har fået etableret et sameeting som en parallel til det, der har eksisteret i Norge siden 1989 og i Finland siden 1973.

Til gengæld er det nedslående, at det ser ud til, at der er lang vej endnu, før FN's arbejdsgruppe om oprindelige folks rettigheder får færdiggjort sit arbejde med en erklæring. Udviklingsministeren siger, at den tidligst vil foreligge i 1995, og siger videre, at regeringen vil arbejde for, at erklæringen bliver fremadrettet i alle centrale spørgsmål, herunder selvbestemmelse og selvforvaltning, landrettigheder, retten til en bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne, bevarelse af kulturel identitet m.v.

For mig, der ikke har fulgt processen på nærmeste hold, er det bekymrende at bemærke modsætningen mellem det ønske, som landsstyreformand Lars Emil Johansen udtalte på menneskerettighedsdagen i FN sidste år, om, at det færdiggjorte udkast til en universel erklæring om indfødte folks rettigheder måtte blive sat på næste generalforsamlings dagsorden – altså den, der er i gang nu – og så udviklingsministerens meget lange perspektiv. Hvad er det, der er så vanskeligt, og hvor ligger blokeringerne? Selvfølgelig er vi enige i, at det skal være en god og rigtig og omfattende erklæring, men hvorfor denne modsætning?

Præcis det samme spørgsmål vil jeg stille ministeren med hensyn til den manglende danske ratificering af ILO's konvention nr. 169 fra 1989 om indfødte folk. Hvad er det, der er så

vanskeligt, siden Danmark endnu ikke har ratificeret den? Udviklingsministeren omtalte slet ikke konventionen i sin besvarelse af vores forespørgsel. Netop denne konvention er udarbejdet med stærk dansk medvirken, og den indebærer en meget tiltrængt revision af den tidligere konvention på dette område, som var blevet til under indtryk af 1950'ernes integrations- eller assimilationsideologi. Selv om denne reviderede konvention måske ikke vil være tilfredsstillende som endelig slutposition, er den dog udtryk for det højest mulige beskyttelsesniveau på nuværende tidspunkt.

Hertil kommer, at ILO's overvågningsystem alt andet lige vil være mere velegnet end de almindelige internationale klagesystemer til at opfange overgreb over for oprindelige folk, fordi ILO betjener sig af årlige indberetninger om tilstandene for de oprindelige folk i en lang række lande.

På initiativ af Danmark, Finland, Norge og Sverige blev der desuden vedtaget en opfordring til ILO's medlemsstater om at ratificere konventionen. Af de fire lande har Norge ratificeret, Finland er på vej, men hvad med Danmark? Rygtet siger, at konventionen har fået en god modtagelse i alle danske høringsinstanser, men nu er strandet i Justitsministeriets Lovkontor. Hvorfor?

Selvfølgelig kan skrevne ord, når alt kommer til alt, ikke hindre overgreb over for oprindelige folk, men en ratifikation kan både af parterne i eget land og af det internationale samfund bruges som en løftestang for fremskridt i retning af den selvbestemmelse, der er en forudsætning for overholdelse af menneskerettighederne, således som de er defineret af FN.

Samtidig er der et stort behov for, at oprindelige folk får hjælp til at blive informeret om deres rettigheder og bliver udstyret med viden og kunnen til at varetage dem. Her har Danmark ydet væsentlige bidrag, og vi bør øge denne indsats.

For SF er der ingen tvivl om, at det at fremme de oprindelige folks rettigheder gennem en målrettet politisk, social og økonomisk støtte skal være en højt prioriteret opgave for Danmark – også i de internationale sammenhænge, vi indgår i.

Vi kan derfor varmt tilslutte os den af hr. Rosing også på vores vegne foreslåede dagsord-